

Partnership for Good Governance Parteneriat pentru buna guvernare

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

22 ianuarie 2018

Raport privind punerea în aplicare a Cartei sociale europene în Republica Moldova:

P r o v o c ă r i c h e i e

Elaborat de Olivier De Schutter, consultant al Consiliului Europei

Opiniile exprimate în acest raport nu reprezintă poziția Comisiei Europene sau ale Uniunii Europene. Raportul a fost elaborat de un consultant contractat în cadrul Proiectului „Combaterea discriminării în Republica Moldova”

Cuprins

I. Introducere	3
II. Cadrul instituțional de punere în aplicare	4
1. Statutul tratatelor internaționale privitoare la drepturile omului în Republicii Moldova	4
2. Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării (C.P.E.I.)	5
3. Oficiul Avocatului Poporului	7
4. Consiliul Național pentru Drepturile Omului	9
III. Domenii de preocupare importante	10
1. Încadrarea în muncă, formarea și egalitatea de oportunități	10
2. Drepturile lucrătorilor	15
3. Copii, familii, migranți	17
IV. Concluzii și recomandări	19

I. Introducere

Carta socială europeană a fost adoptată la 3 mai 1996 în cadrul reuniunii membrilor Consiliului European. Republica Moldova a aderat la Consiliul European la 13 iulie 1999 și la Carta socială la 24 iulie 1997 și (în continuare) la 8 noiembrie 2001, acceptând 63 dintre cele 98 de paragrafe ale Cartei. Republica Moldova nu a semnat și nu a ratificat Protocolul adițional care prevede un sistem de plângeri colective².

Acest raport identifică principalele lacune în Republica Moldova și obstacolele cu care se confruntă asumatul în temeiul Cartei. Prezintă un raport exhaustiv. Mai aport de grabă, intenționează să rezume principalele informații, desfășurată între 20 și 21 decembrie 2001, anumiți interlocutori cu experții, la înțelegerea interpretarea prevederilor Cartei sociale și drepturile sociale.

Raportul a fost întocmit la cererea Consiliului European, în cadrul proiectului comun al Consiliului European și al Uniunii Europene *Susținerea eforturilor naționale și combaterea Republica Moldova* care face parte din Parteneriatul pentru buna guvernare (PGG). A fost redactat raportul între se bazează atât pe cercetări documentare, ca și menționate anterior, desfășurată la Chișinău.

Autorul mulțumește Oficiului Consiliului European în timpul misiunii, autorul a discutat cu dl. Directorul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asistenta socială al Direcției de investiții și promovarea afacerii, ai fundației Caritas Moldova și ai Alianței Naționale Active în domeniul Protecției Sociale în familia cu înalți funcționari în cadrul Ministerului de Justiție. Autorul dorește să de cooperare care a marcat respectivele întâlniri.

După această introducere, în primul rând, se prezintă ideea principală a Cartei sociale europene (II) și mai multe din conținutul încheie cu un set de concluzii și recomandări.

¹ E.T.S., nr. 163.

² E.T.S., nr. 158. Protocolul adițional care prevede un sistem de plângeri colective a fost în prezentat în vederea semnării la 9 noiembrie 1995 și este

II. Cadrul instituțional de aplicare

1. Statutul tratatelor internaționale pri internă a Republicii Moldova

Articolul 4 din Constituția Republicii Moldo

1. Dispozițiile constituționale imp
și se aplică în concordanță cu Declara
pactele și cu celelalte tratate la care
2. Dacă există neconcordanțe între pactele
fundamentale ale omului la care Republica Moldov
prioritate au reglementările internațion

Articolul 19 din Legea privind tratatele internaționale (Legea nr. 595 ale Rep
XIV din 24 septembrie 1999)³ prevede că tratatele internaționale
este parte secedentă. Articolul 20 din Legea nr. 595 ale Rep
internaționale care, după modul formulării,
dreptădea de acte normative speciale,
aplicabile în sistemul juridic și sistemul
celorlalte dispoziții ale tratatelor se a
dispoziții însoțite de publicarea
necesare pentru punerea în aplicare a Cartei
aplice direct dispozițiile tratatelor și
alte acte normative de punere în aplicare în
XIV încredințează Ministerului Afacerilor Ex
că Republica Moldova să ia toate măsurile necesare p
a tratatelor internaționale la care este par

Din aceste dispoziții ale legislației naționale
paragrafele Cartei sociale europene care au fost acceptate de Republica Moldova în toate
cazurile în care această aplicare este posibilă
aplicare în legislația internă. În conformitate
printre cazurile de aplicare a Cartei sociale europene
suficientă pentru a conferi efecte depline
necesită îmbunătățirea semnificativă a inst
dispozițiilor legislative metode prin care se
drepturilor economice și sociale.

Deși rolul lor este esențial pentru punerea
drepturile omului, instanțele naționale și
contribuie la asigurarea faptului că Republica
Executarea de către Republica Moldova a angaj
drepturile omului și eliminarea discriminării și asigurarea egalității
și 3 de mai jos reamintesc elementele cheie
Secțiunea 4 abordează prezentarea, aproximativ
proiectului celui de-al treilea Plan național de acțiuni

³ Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 24-26/137 din 02.03.2000.

anii 2018-2022 (PNADO), care a fost prezentat spre aprobare Parlamentului la 1 decembrie 2017 și care ar trebui să fie dezbătut în pr

2. Consiliul pentru prevenirea și eliminarea (Consiliul egalității)

Consiliul egalității a fost înființat prin Legea nr. 121 din 25 mai 2012 privind asigurarea egalității. Funcțiile sale au fost stabilite prin Decretul nr. 121 din 1 decembrie 2012 privind activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității în conformitate cu art. 14 din Constituția Republicii Moldova și art. 298 din Constituția Republicii Moldova. Consiliul egalității funcționează din iulie

S-au efectuat mai multe evaluări ale cadrului legal în Republica Moldova, în general în ceea ce privește activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. Nu este necesar să reluăm aici în detaliu standardele elaborate de către Comisia Europeană pentru Drepturile Omului (ECRI)⁵, precum și recomandările Comisiei pentru Drepturile Omului ale Consiliului European⁶, cele mai importante preocupări sunt următoarele:

1. Potrivit articolului 1 din Regulamentul de aplicare al Legii nr. 121 din 25 mai 2012 privind asigurarea egalității, Regulamentul de aplicare prevede că acesta „acționează în condiții de independență față de autorități publice, persoane fizice sau juridice”. În acest sens, este important să se menționeze că, așa cum a remarcat Comisia Europeană pentru Drepturile Omului, organismele autonome cu statut juridic propriu sunt, de obicei, mai independente decât organismele care fac parte dintr-un departament guvernamental sau dintr-un minister⁷.

În general, se consideră că independența organismelor este asigurată dacă acestea să dispună de fonduri suficiente, ca

⁴În cadrul proiectului comun al SUCE și al Consiliului European pentru Drepturile Omului și combaterea discriminării împotriva persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova în conformitate cu standardele relevante recomandate de Comisia Europeană pentru Drepturile Omului (ECRI) și Consiliul European pentru Drepturile Omului (CEODH) activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității în conformitate cu art. 14 din Constituția Republicii Moldova și art. 298 din Constituția Republicii Moldova este deosebit de importantă. Pentru mai multe informații, se recomandă să se consulte următoarele surse semnificative: Equal Rights Trust (în parteneriat cu Promo-Lex), *De la vorbe la fapte. Combaterea discriminării împotriva persoanelor cu dizabilități în Moldova*, Equal Rights Trust, *Seriile de rapoarte ale Comisiei Europene pentru Drepturile Omului privind deciziile instanțelor de judecată cu studiu elaborat de John Cazur și Wadhandu și Iurii Rusu în cadrul proiectului „Susținerea instituțiilor pentru Drepturile Omului”, conform recomandărilor Comitetelor Corente este finanțat de Departamentul de Afaceri Externe al Norvegiei, cofinanțat de Departamentul de Dezvoltare (PNUD) Moldova și Oficiul Înalțului Comisar pentru Drepturile Omului. Oficiul Avocatului Poporului și Consiliul Național pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității.*

⁵Recomandarea de politică generală nr. 2 a ECRI: Organismele independente pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității la nivel național (adoptată în aprilie 2007).

⁶Avizul Comisarului pentru Drepturile Omului privind structura și funcționarea organismelor independente pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității (4.4).

poată decide cu privire în acest domeniu, Regulamentul a fost de
de punere în aplicare al Legii nr. 298 mai
Parlament și este remis apoi Guvernului pen
următor (articolul 3). Cu atât, o parte a acestor
acest rol și, în consecință, bugetul anual c
decizie a executivului (Ministerul Finanțelor
Regulamentul nsă după decaprenue pîrevăd că bugetul
pentru a permite Consiliului egalității să
Observațiile sale - filtrarea raport periodic de Republica
Moldova în temeiul Convenției internaționale priv
culturale, Comitetul pentru drepturile econ
asigure Consiliului egalității „sufimodulente r
de] finanțare nu [îi⁹] subminează independență

2. Independența organelor de promovare a egal
necesita ca aceste organe să fie capabile „s
competențele așa cum și atunci¹⁰ în acest sens, articolul 11
alineatul (14) din Legea nr. 121, care pr
regulamentul de procedură al Consiliului ega
Organului de promovare a egalității să își
niciun fel de imixtiune¹¹.

3. În prezent, nici Legea nr. 121, nici Legea
nu prevăd participarea activă a societății
remarcă Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei, o astfel de implicare
poate permite unui organ de acest fel „să a
care dispun organizațiile neguvernamentale, sindicatul
acestea contribuind atât la eficacitate¹² și la
recomandat, prin urmare, înființarea egalității
„compus din reprezentanți din partea organiza
care se confruntă cu inegalitatea din diferi
la asigurarea egalității, va primi rapoarte cu privire la activitatea Co
planurile, prioritățile și activitățile Cons
activități în cadrul Consiliu

⁸ A se vedea principiul 5 din Recomandarea de politică gen
rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței
privind structurile naționale de promovare a egalității [Co
⁹ ONU doc. E/C.12/MDA/CO/3, alineatul (9).

¹⁰ Avizul Comisarului pentru Drepturile Omului privind struc
alineatul (4.4).

¹¹ A se vedea *Evaluarea Legii nr. 298 cu privire la activitatea C
asigurarea egalității în Moldova*, p. 11.

¹² Avizul Comisarului pentru Drepturile Omului privind structuri le naționale de promovare a ega
alineatul (5.3).

¹³ *Evaluarea Legii nr. 298 cu privire la activitatea Consil
egalității, cînt a mai de anterior*, p. 13.

4. Competențele de investigare ale Consiliului plângerii, Consiliul egalității¹⁴, nu are puterea de bază de a efectua inspecții și să se aplice sancțiuni. Aceasta este o limită importantă a eficacității sale. Regulamentul modificat pentru a include această posibilitate.

5. Cadrul juridic al combaterii este în curs de revizuire și este posibil să se introducă amendamentele la Legea nr. 121 și la Legea nr. 122. Acestea pot impune restricții în ceea ce privește îndeplinirea mandatului, în special prin punerea în aplicare, în urma constatării unei discriminări adresate acestor persoane. În special litera b). Cu toate acestea, intențiile exprimate în Proiectul PNADO propune, în schimb, consolidarea sancțiunilor.

În prezent, Consiliul are doar competențele elementare de discriminare, sancționarea fiind aplicată în cazurile de încălcare a legii punerii în aplicare în practică a legislației.

În concordanță cu acest angajament inclus în obiectivul strategic C al PNADO este deosebit de important să se prevină și combatere a discriminării pentru sancționare ale Consiliului, cu scopul de a asigura egalitatea.

Sau exprimat preocupări în ceea ce privește inițiativa, modificări ale legislației în vigoare este prevăzut în prezent la articolul 12 din alineatul (1) litera (b), care menționează printre atribuțiile propunerii de modificare a legislației în vigoare („discriminării”) ar putea fi pus sub semnul Ministerului Justiției, autorul a primit asigurări că acestea, ar fi important ca, în activitatea Consiliului European să fie examinate atent.

3. Oficiul Avocatului Poporului

Oficiul Avocatului Poporului se confruntă cu provocări înființat prin Legea din 30 aprilie 2014 în Moldova, legea nr. 15 din 15 februarie 2014. Atunci când în Constituție în 2017, când Legea nr. 70 din Constituție, în ceea ce privește Avocatul Poporului și proiectul de lege și libertății de exprimare că „înmixtiunea în activitatea Avocatului Poporului”.

¹⁴ A se vedea articolul 15 alineatul (1) din Legea nr. 121 din 2014 solicitate date și informații relevante de la persoanele des

recomandărilor acestuia, precum și atragându-i răspunderea juridică în conformitate cu legea.

În prezent, Avocatul Poporului are statutul Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI) în România. Înseamnă că nu respectă pe deplin Principiile instituției¹⁵. O elan național important obstacol în calea (respectare deplină) privește finanțarea sa națională pentru drepturile omului ar trebui să permită instituțiilor naționale să dispună de independență de guvern și să nu ar fi afectate independența”.

Articolul 37 alineatul (3) din Legea cu privire la „bugetul anual al Parlamentului la propunerea Avocatului Poporului”. Reducerea cheltuielilor aprobate ce țin de activitatea Parlamentului”. Această formulare a fost introdusă în 2015, considerându-se că asigură o independență suficientă față de presiunile care ar putea rezulta din amenințările activităților sale; Comisia de la Veneția a recomandat ca articolul 37 alineatul (3) să adauge o clauză care să folosească procesul bugetar pentru a nu modifica locația / interferența cu independența¹⁶ a instituției Avocatului Poporului.

Se propune în prezent, prin articolul LXXII din noua versiune a unor acte normative (proiectul Legii privind organizarea și funcționarea Avocatului Poporului) să se modifice articolul 37 din Legea cu privire la Avocatul Poporului.

Articolul 37. Finanțarea Oficiului Avocatului Poporului
(1) Oficiul este finanțat de la bugetul de stat prin legea anuală a bugetului.
(2) Bugetul Oficiului este elaborat, aprobat și executat în conformitate cu procedurile prevăzute de Legea privind bugetare-fiscale.

Cu ocazia celei de-a 113-a sesiuni plenare (8-9 decembrie 2017), Comisia Consiliului European (Comisia de la Veneția) a adoptat Opinia nr. 10/2017 privind propunerea noului text al articolului 37 din Legea cu privire la Avocatul Poporului. Comisia a acordat un răspuns pozitiv și a recomandat consolidarea instituției în cadrul sistemului de drept al țării (și nu în cadrul sistemului de drept al guvernului), modificarea propusă „se îndreaptă spre a asigura independența financiară a acestei instituții și să fie în conformitate cu propunerii.”

¹⁵ Adoptate în 1992 prin Rezoluția Comisiei pentru Drepturile Omului 1992/10, și în 1993 prin Rezoluția Adunării Generale 48/134.

¹⁶ CDL-AD (2015)017, alineatul (75).

Proiectul PNADO conține o trimitere la discuția referitoare la Poporul din punctul de vedere al finanțării mandatului și practicii Ombudsmanului cu Prioritate” (17p. P5) în urmare, se poate spera că, în contextul PNADO și cu eforturile generale de consolidare a Ombudsmanului, se va acorda atenția și recomandările

4. Consiliul Național pentru Drepturile Omului

Printre propunerile inovatoare ale proiectului Consiliului Național pentru Drepturile Omului (CNDO) este conceput un mecanism de coordonare a acțiunilor privind drepturile omului în ministerele, în special „pentru a pune bazele organelor de control privind punerea în aplicare a principalelor tratate ale ONU în domeniul drepturilor omului în Republica Moldova” și a acestor organe în legislația națională” (p. 16).

Consiliul Național pentru Drepturile Omului va avea ca vicepreședinți: Ministrul Justiției și Ministrul Afacerilor Externe. Este conceput ca „un organ consultativ de coordonare și strategice de implementare a PNADO și a recomandărilor Guvernului, autorităților administrației publice și sarcinile sale se numără, în special, „elaborarea și monitorizarea cu privire la implementarea PNADO și a recomandărilor în domeniul drepturilor omului adresate Republicii Moldova de către Consiliul Europei, OSCE și alte Organizații Internaționale de Drepturile Omului” și „măsurarea și promovarea de „mecanisme de cooperare cu autoritățile locale” (p. 15).

Evident, crearea unui astfel de grup operativ interministerial în subordinea directorului ministrului poate fi un instrument eficient pentru Republica Moldova de a pune în aplicare recomandările Comitetului European pentru Drepturile Omului. Este neobișnuit ca respectivul Comitet European pentru Drepturile Omului să aparțină ministerului de Interne (de regulă, cel responsabil cu munca și/sau afacerile externe), deși Cartea Gamă largă de domenii, nimeni singur departament în Republica Moldova, urmărirea concluziilor Comitetului este considerată, în primul rând, o sarcină comună a tuturor departamentelor. Familie; alte departamente sunt, aparent, mult mai puțin implicati în niciun mecanism care să asigure implicarea în procesul de concluzii.

De asemenea, este important ca autoritățile responsabile să revină potrivit Cartei și

¹⁷ A se vedea în anexa la Planul de Acțiune al Consiliului Național pentru Drepturile Omului, Obiectivul 1: Conformitatea mandatului și practicii strategice.

bugetare suficiente pentru a-și putea îndeplini atribuțiile realizată de Consiliul Național pentru Drepturile Omului. Această contribuție este cât se poate de bine asigurată de autoritățile publice locale și acestea le colectează, ceea ce este o dovadă de punere în aplicare a drepturilor economice.

În Observațiile sale finale adoptate în 2017, în cadrul celui de-al treilea raport periodic privind drepturile economice, sociale și culturale, Comitetul a recomandat ca Republica Moldova să „își întindă dintr-un mediu rural și gig-economia de bănește în mediul urban beneficiază pe deplin de drepturile economice și sociale recomandă ca statul să consolideze capacitatea administrațiilor locale și de muncă și de coordonarea dintre administrația centrală și administrațiile locale, și să evite efecte negative asupra persoanelor și grupurilor de vulnerabilitate”. O analiză completă a impactului procesului de reforme prevăzute de Convenție”. Menționând că „despre responsabilitatea pentru îndeplinirea obligațiilor recomandă ca „statul să crească gradul de transparență și obligațiilor care le revin în temeiul Convenției”.

III. Domenii de preocupare importante

Această parte a raportului identifică șase probleme în timpul misiunii de informare, referitoare la punerea în aplicare a Cartei sociale europene în Republica Moldova. Pe lângă acestea, au fost identificate și probleme prezente în ceea ce privește abordările care urmează, în scopul asigurării drepturilor prevăzute de Carta socială europeană. Încadrarea în muncă a femeilor și persoanelor cu dizabilități, protecția socială (grupul 2), Drepturile migranților și refugiaților. Raportul se concentrează asupra timpului misiunii de informare, acesta nu își propune să acopere toate aspectele Cartei sociale europene. Raportul evidențiază problemele imediate sau extrem de urgente, reamintind și confrunțând Republica Moldova în fiecare dintre domeniile de preocupare.

1. Încadrarea în muncă, formarea și egalitatea de oportunități

Articolul 1 – Dreptul la muncă

Alineatul (2) – Munca liber întreprinsă (nediscriinate aspecte)

Cel mai important act normativ care interzice discriminarea în Republica Moldova este Legea

¹⁸ ONU doc. E/C.12/MDA/CO/3, alineatul (13).

45 de euro), cu 40% mai mic decât în România. În urma
urmare, ar trebui să se acorde o prioritate
populației de etnie românești. Obiectivul II: Prevenirea și
Domeniul de activitate este persoanelor aparținând
etnice, religioase și lingvistice).

Comitetul european pentru drepturile sociale
alineatul (2) (nediscriinarea în accesul la locuri
muncă) din Cartă, în măsura în care impune
posturi de funcționari publici, deoarece a
posturi / funcții care au legătură inerentă cu
naționale și implică exercitarea autorității
(2016/def/MDA/1/2/FR)]. Într-adevăr, în
Concluziile legate de Albania (Concl. 2012 – Albania),
alineatul (2) al Cartei reiese că „deși statul
locuri de muncă de pe teritoriul său, interdicția
interzică cetățenilor statelor părți, în gen
cele prevăzute la articolul 6; se pot aplica
aceste restricții a un timp se vor uita legile societate
democratică pentru protejarea drepturilor
protejarea interesului public, a securității
Singurele locuri pot defini interzice străinilor
legătură inerentă cu protejarea interesului
exercitarea autorității publice”.

Legea nr. 158-XVI cu privire la funcționarii publici și
iulie 2008, deși a fost modificată de două ori
prin Legea nr. 268 din 29 noiembrie 2012), a
respectivul act normativ impune cerința cetățeniei tuturor func
dacă fac parte din administrația publică ce
funcțiile care implică exercitarea autorității
informare, s-a declarat că acest aspect este obținut
privind inițierea unei reforme în acest sens

Articolul 15 – Dreptul persoanelor cu dizabilități la participare în viața comunității

Alineatul (2) – Încadrarea în muncă a persoanelor cu

Cel mai important act normativ care asigură
dizabilității. Legea nr. 60 din 30 martie 2012 pr
dizabilități. Legea introduce în legislația
rezonabilă”, „designul universal” și, aș
„dizabilitatea”, pe baza definițiilor cuprinse

²⁵ Equal Rights Trust, *Sugestii privind lista problemelor de adoptat de
culturale în a 60-a sesiune (grup de lucru pre-sesiune) în -bl țară raport periodic prezentat de Moldova*
(27 ianuarie 2017), citând Organizația Națiunilor Unite în
preponderent de romi, *2013*, p. 30. *Prințesa și mișcările la țării Uniunii Europene pentru
pentru Drepturile Omului, Studiu cu privire la situația femeilor și fetelor, 2014, p. 37. din Republica*

di z a b i l i t a t e a f i i c a t a d e L e g e a n r . 1 6 6 X V I I d i n 9 i u l i e 2 0 1 0 . C u t o a t e p r i n
acestea, Comitetul european pentru drepturile sociale a concluzionat în 2016
Republica Moldova nu respectă art. 15 al. 1 din Carta de drepturi fundamentale
persoanelor cu dizabilități și este garantat accesul egal la
(Concluziile din 2016)²⁶. Printre problemele nesoluționate se numără

a) Articolul 34 alineatul (4) din Legea nr. 59-XVI din 2006
să creeze o rezervă de locuri de muncă de 5% din acestea, potrivit unor
surse guvernamentale, „nu există o listă de persoane care se va pune în aplicare această cota”²⁷ și
Atunci când a apărut această întrebare în timpul misiunii, nu s-a găsit
un act normativ nou, care urma să crească și să asigure
îndeplinirea acestor cerințe, deoarece în prezent legea pentru a fi aprobată de parlament era în discuție

b) Legea nr. 60 din 25 mai 2012 introduce în articolul 2) și definește discriminarea în
deosebire, excludere, marginalizare și discriminare pe baza de
condițiilor favorabile și/sau defavorabile. Cu toate acestea, în 2016
Concluziile sale din 2016, Comitetul european pentru drepturile
de punere în aplicare al acestor recomandări și a prezentat de
Republica Moldova să detalieze angajatorii au obligația să adapteze în mod
dizabilități” (Concluziile din 2016).

În timpul misiunii din Moldova, s-a constatat că în unele
Muncii și au fost făcute unele măsuri care ar consolida
care recrutează persoane cu dizabilități, iar în ceea ce privește
adoptarea măsurilor care asigură adaptarea

Articolul 20 – Dreptul la egalitate de șanse și de tratament profesie fără discriminare în funcție de sex

Legea nr. 5-XVI din 9 februarie 2006 cu privire la asigurarea egalității
bărbaților și femeilor și a persoanelor cu dizabilități și a persoanelor
egalității, reiterând principiul potrivit căruia „toți oamenii sunt
prezentele el egal și tratatele internaționale la nivel mondial
prioritate au tratatele internaționale” [art. 1 din Constituție].
Cu toate acestea, în prezent, nu există o lege care să interzică
discriminării după criteriul de sex și de dizabilitate.

²⁶ Într-adevăr, în timpul misiunii, s-a constatat că în unele
a discriminării cu care se confruntă persoanele cu dizabilități
Combaterea discriminării în Moldova (iși dă seama că este un fapt
p. 270). Această concluzie a fost formulată de reprezentanții
Oficiului Avocatului Poporului în timpul misiunii.

²⁷ Equal Rights Trust, *Sugestii privind lista problemelor pentru care este necesară
culturale în a 60-a sesiune (grup de lucru pre-sesiune) în cadrul sesiunii de lucru
-bilanț anual periodic prezentat la Moldova* (27 ianuarie 2017).

²⁸ Articolul 2 din Legea nr. 121 din 25 mai 2012 privind asigurarea egalității definește, de asemenea,
Surprinzător, deși cele două legi au fost adoptate în același timp și
cuprinsă în Legea nr. 121 este ea dreptul de a fi tratat egal, adică este
necesară.

²⁹ Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 47-50/200 din 24.03.2006.

împotriva persoanei sau organizației vinovate această poate fi atât o persoană (publică sau privată), sursele neguvernamentale care au evadat această prevedere rămâne „în principal o sarcină a organelor publice”.³⁰ Lația este în continuare „mecanismele de punere în aplicare”³¹ adevăr, anul 2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați (inclusiv legislative și de reglementare) dispuneri în aplicare a principiului.³² Deși se pot naște confuzii cu privire la egalitatea de șanse între victimele de bărbați, se baza pe această lege pentru a obține rezultate discriminatorii.

În Concluziile sale adoptate în 2016, Comitetul european pentru drepturile sociale constata că în Republica Moldova cu articolul 20 din Carta socială europeană, de o interzicere a utilizării muncii femeilor la lucrări cu condiții de muncă nesigure și socială și a celor care nu imită cu condiții de muncă grele și vătămătoare în urma să fie aprobat de Guvern după consultarea interdicție a fost considerată „incompatibilă din Cartă”. Modificările recente aduse Codului de muncă să răspundă acestor cerințe.³³ Codul de muncă prevede:

Este interzisă utilizarea muncii femeilor a celor care alăptează la lucrări subterane prezintă riscursi a sănătății care depășește nivelul de siguranță asupra sarcinii sau alăptării, conform cerințelor.

Prin articolul 8 alineatul (5) din Carta socială prevederea asigurării excluderii lucrătoarelor interzică angajarea femeilor însărcinate, alăptează copiii în munci subterane în mine înalubru sau greu și să ia măsuri corespunzătoare femeii în materie de angajare”. În cazurile continuate să fie angajate la loc de muncă adecvat, fără diminuarea remunerației;

³⁰ Equal Rights Trust, *De la vorbe la fapte: Combate*, p. 257. *discriminării și*

³¹ Equal Rights Trust, *Sugestii privind lista problemelor de adoptat de către culturale în a 60-a sesiune (grup de lucru pre-sesiune) în -bl trejleă raport periodic prezentat de Moldova* (27 ianuarie 2017).

³² A se vedea articolele 16 și 25.

³³ Codul muncii al Republicii Moldova (Legea nr. 154-XV din 28 martie 2003), Monitorul Oficial nr. 159-162, art. 648.

³⁴ Legea nr. 157 din 20 iulie 2017 pentru modificarea și completarea Codului de muncă nr. 154-XV din 28 martie 2003, Monitorul Oficial nr. 301-315 (6224-6238), 18.8.2017.

de muncă adecvat, ar trebui să beneficieze de salariului.

2. Drepturile lucrătorilor

Articolul 6 – Dreptul la negociere colectivă

Prin articolul 6 alineatul (4) din Carta recunoaște „dreptul lucrătorilor și patronilor la negocieri colective și la stabilirea intereselor, inclusiv dreptul la grevă, sub rezerva obligațiilor convenționale colective în vigoare”. În ceea ce privește Republica Moldova în temeiul acestei prevederi a Cartei, Comitetul european pentru drepturile sociale a considerat Moldova ca fiind în încălcare a articolului din Cartă deoarece obiectul său este restricțiile asupra autorităților vamale se încadrează în adevărat, limitele consideră că interzicerea grevelor în scopuri legitime „dat fiind că grevele din acest domeniu pentru interesul public, secuniar, întrucât este un fenomen constant că interzicerea completă a grevelor este disproporționată în cazurile în care intră în serviciul în aceste sectoare iar tefri es elu fi respective³⁶.

Codul muncii din 2003, astfel cum a fost modificat în 2008, prevede astfel³⁷:

Articolul 369 Limitarea participării la greve

(1) Greva este interzisă în perioada calamităților, precum și în perioada stării de urgență.

(2) Nu pot participa la grevă:

- a) personalul medico-sanitar din spitale și serviciile de urgență;
- b) salariații din sistemele de alimentare cu apă caldă și caldă caldă;
- c) salariații din sistemul de telecomunicații;
- d) salariații serviciilor de direcționare a traficului aerian;
- e) persoanele cu funcție de răspundere directă în domeniul securității naționale;
- f) colaboratorii organelor ce asigură securitatea orștatului, judecătorii instanțelor judecătorești, organizațiile sau instituțiile Forțelor Armate;
- g) salariații din unitățile cu flux continuu;
- h) salariații din unitățile de producție de energie electrică.

(3) Nomenclatorul unităților, sectoarelor și activităților la grevă conform alin. (2), se aprobă de către organele de drepturi ale sindicatelor.

(4) În cazul în care negocierile nu duc la un acord în termen de 30 de zile, muncă se soluționează de organele de drepturi ale sindicatelor.

³⁵ Concluziile I (1969), Declarația europeană privind drepturile colective ale lucrătorilor în Bulgaria (CITUB), Confederația europeană a organizațiilor de drepturi ale lucrătorilor în Bulgaria (CEP) și Confederația europeană a organizațiilor de drepturi ale lucrătorilor în Bulgaria (CEP) din 1969, Decizia pe fond din 16 octombrie 2006, §24.

³⁶ Concluziile XVII-1 (2004), Republica Cehă.

³⁷ Versiunea în limba engleză a fost adaptată din textul original în limba română.

3. Copii, familie, migranți

Articolul 7 – Dreptul copiilor și tinerilor la protecție Alineatul (1) – Interzicerea angajării sub vârsta de 15 ani

Prin articolul 7 alineatul (1) a doua oară a Cartei a fost stabilită vârsta minimă de angajare, „derogări munci determinate ca fiind ușoare care nu riscă să afecteze sănătatea fizică și psihică a copilului și a familiei acestora”. Comitetul european pentru protecția muncii (comitetul de familie) a contribuit la activitățile casnice și economice ale copilului și copilul nu este considerat a fi în pericol de abuz, riscurile propune să³⁹ le limiteze. Această dispoziție a Cartei a fost considerată ușoară sau, cel puțin, să le enunțe. Muncile considerate ușoare nu mai pot fi con-

În conformitate cu articolul 46 al alineatului (2) a doua oară a Cartei, angajarea este interzisă sub vârsta de 16 ani. În conformitate cu articolul 46 al alineatului (1) a doua oară a Cartei, încheierea unui contract individual de muncă și luarea în considerare a intereselor părinților sau al reprezentanților lor este interzisă. În ceea ce privește dezvoltarea, instruirea și pregătirea profesioniștilor, acestea au fost modificate prin amendamentele aduse recent Codului muncii.

Comitetul european pentru drepturile sociale a exprimat două preocupări în ceea ce privește punerea în aplicare a acestui alineat al Cartei în Republica Moldova [Concluziile din 2015 (2015/def/MDA/7/3/EN)]. În primul rând, Comitetul a ridicat preocupări în ceea ce privește angajarea sub vârsta de 16 ani în sectoarele agriculturii și pescăriei, în gospodării private și dacă se aplică tuturor formelor de angajare (contract individual, ajutor neremunerat sau altele). În al doilea rând, situația în care articolul 7 alineatul (1) din Carta este suficient de precisă în legislația națională.

Problema muncii copiilor se află în legătură cu abandonul și cu sărăcia. O preocupare este confruntarea cu școlarii care sunt răsițate de părinți și de rudele lor, în general la bunici, care sunt mai puțin în măsură să le ofere suport. În acest context, rolul „mediatorilor comunitari” poate fi esențial.

În final, al treilea obstacol pare să fie rezultatul dezvoltării economice și reorganizării școlilor din mediul rural în perioada 2004-2006, în cadrul unui set de angajamente rezumate în Strategia de reducere a

³⁹ Comisia Internațională de Muncă, *Declarația privind drepturile fundamentale ale copilului*, 1989, art. 32.
⁴⁰ Id., §§ 29-31.

sărăciei adoptată la acea dată, care menționează asigurarea serviciilor de transport⁴¹ pentru Obiectivul a fost, în principal, acela de a facilita accesul la educație al copiilor din zonele rurale, raționalizând, în -ua context înșcare mai multe, utilizarea școlii din zonele rurale aveau un număr foarte mic sau al mutării uraamiei în orașe. Concluzia este că aceste școli de circumscripție”, la care transportați cu mijloace de transport⁴². În cazul mijloacelor de transport furnizate s-au dovedit insuficiente, copiii mergeau pe jos distanțe mari pentru a ajunge uneori în condiții nesigure. Familiile au cerut facilităților de transport în comun plătiind pentru facilitățile de transport existente nu sunt de mobilitate redusă. În final, pasăjupateea în orașe orelor de curs la școală este foarte dificilă la distanțe mari.

Alineatul (3) – Interzicerea angajării copiilor care au obligația

Articolul 7 alineatul (3) din Carta (Interzicerea angajării copiilor în învățământul obligatoriu) a fost revizuit și s-a stabilit că „persoanele care sunt încă supuse în vârstă înaintea celei în care își pot exercita deplin al acestei instrucții pentru învățământul obligatoriu este 18 ani. Comitetul european pentru drepturile sociale care sunt supuși învățământului obligatoriu școlar muncii ușoare cu o durată mai mare decât a evita orice risc care le-ar putea afecta sănătatea, adevărat, voluntar se educația prin efectuarea unor astfel de muncii

În conformitate cu articolul 96-(3) al Codului muncii (durata redusă a muncii în vârstă este de maximum 5 ore pe zi și 24 de ore pe săptămână pentru persoanele în vârstă). Codul muncii nu au fost modificate prin cele mai recente reforme. Din aceste motive, s-a considerat că situația din Republica fiind că (în opinia Comitetului) „durata zilnică a învățământului obligatoriu este excesivă și, prin urmare, ușoară”; mai mult, nu se garantează pentru învățământul obligatoriu două săptămâni consecutive de odihnă. Informațiile confirmate că aceste probleme rămân în continuare autoritățile locale. Facem trimitere la com

⁴¹ Strategia de reducere a sărăciei 2004, punctul 506.

⁴² Aceste preocupări au fost exprimate, de exemplu, de Avocatul General în raport periodic al Comitetului pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale al Republicii Moldova în cadrul Convenției internaționale privind drepturile economice, sociale și culturale (18 septembrie – 6 octombrie 2017). Preocupările au fost reiterate de Comitetul de Informare.

descentralizare să nu afecteze negativ exersărace ale țării.

6. Articolul 1 alineatul (2) din ~~Accesul la locuri de muncă~~ ~~de muncă~~, componentă a dreptului la muncă) doar în cazul posturilor/funțiilor care au caracter public sau a securității naționale. ~~Legda nr. 158~~ ~~impl~~ XVI cu privire la funcțiile de stat și stat în acest sens, deoarece respectivul act nu funcționarilor publicii n(iardmii fni rset rta ț d a c ă p u b l i c ă l o c a l ă) , f ă r ă a f a c e d i s t i n c ție între funcțiile alte funcții.
7. În pofida progresului semnificativ datorat Legii nr. 60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități pentru a se asigura că persoanele cu dizabilități la locuri de muncă, în conformitate cu art. 27 trebuie să fie sprijiniți în eforturile lor cu dizabilități, iar confortul muncii să fie garantat adecvat.
8. Modificarea articolului 248 din Codul muncii, care a intrat în vigoare la 18 august 2017, este binevenită în măsura în care crește ponderea în Carta socială ~~e e a z p e d n ă p t o b r e a g a g a n t a t e d e~~ materie de angajare și profesie, fără discordanță cu articolul 8 alineatul (5) din ~~și că, e î n n c a z u e i f e m e i l e î n s ă r c i n a t e , f e m e i l e~~ și că, femeile însărcinate, femeile alăptează copiii sau femeile care nu mai prezintă riscuri pentru siguranța sanu sănătății mai pot ocupa un loc de muncă din motivul p alt loc de muncă adecvat, fără diminuarea r niciun loc de muncă adecvat, ~~plătăt ta e b u n i~~ echivalent cu cel al salariului lor.
9. Guvernul Republicii Moldova analizează în deciziei pronunțate de Curtea Constituțională evaluat consti ~~ul 3 6 9 t e a i n e a t e l e (2) ,~~ articolului 21 alineatele (2) și (3) din C nr. 656 din 11 iunie 2004 cu privire la apr serviciilor ai căror salariați nu pot participa Guvernului, de înlocuire a Hotărârii Guver oportunitate de a asigura respectarea depl dincolo de indicațiile deja formulate de Curt
10. Nivelul înalt al abandonului școlar și prot 15 ani în ceea ce privește munca m ~~o p ă l e o ș i (~~ gospodării private) ar trebui să fie prio deoarece situația actuală a țării nu resp [alineatele (1) și (3)]. ~~A i l t r e b ă u n i c a ă e s p ă o t~~

copiii în grija altor persoane, inclusiv a
este dificil în mediul rural ca rezultat a
„școlilor de apăsătoare și mediatocilor comunități
de etnie romă ar trebui, de asemenea, să fi